

Către
Înalta Curte de Casație și Justiție
Completul competent să judece recursul în interesul legii

În temeiul art 514 din codul de procedură civilă, vă supunem atenției sesizarea de recurs în interesul legii formulată de Colegiul de conducere al Curții de Apel Suceava, în vederea pronunțării asupra următoarei probleme de drept care a fost soluționată diferit de instanțele judecătorești:

1. Interpretarea dispozițiilor art. 129 alin. (2) pct. 2, art. 129 alin. (3), art. 130 alin. (2) și (3), art. 131, art. 136 alin. (1), art. 200 alin. (2) Cod procedură civilă, în sensul de a stabili dacă *necompetența materială procesuală a secției/completului specializat este o excepție de ordine publică sau privată.*

Dispoziții legale aplicabile:

„ Art. 129 - Excepția de necompetență

(2) Necompetența este de ordine publică:

2. în cazul încălcării competenței materiale, când procesul este de competența unei instanțe de alt grad;

(3) În toate celelalte cazuri, necompetența este de ordine privată.

Art. 130 - Invocarea excepției

(2) Necompetența materială și teritorială de ordine publică trebuie invocată de părți ori de către judecător la primul termen de judecată la care părțile sunt legal citate în fața primei instanțe.

(3) Necompetența de ordine privată poate fi invocată doar de către pârât prin întâmpinare sau, dacă întâmpinarea nu este obligatorie, cel mai târziu la primul termen de judecată la care părțile sunt legal citate în fața primei instanțe.

Art. 131*) - Verificarea competenței

(1) La primul termen de judecată la care părțile sunt legal citate în fața primei instanțe, judecătorul este obligat, din oficiu, să verifice și să stabilească dacă instanța sesizată este competentă general, material și teritorial să judece pricina, consemnând în cuprinsul încheierii de ședință temeiurile de drept pentru care constată competența instanței sesizate. Încheierea are caracter interlocutoriu.

(2) În mod excepțional, în cazul în care pentru stabilirea competenței sunt necesare lămuriri ori probe suplimentare, judecătorul va pune această chestiune în discuția părților și va acorda un singur termen în acest scop.

Art. 136*) - Dispoziții speciale

Dispozițiile prezentei secțiuni privitoare la excepția de necompetență și la conflictul de competență se aplică prin asemănare și în cazul secțiilor specializate ale aceleiași instanțe judecătorești, care se pronunță prin încheiere.

Art. 200*) - Verificarea cererii și regularizarea acesteia

(2) În cazul în care cauza nu este de competența sa, completul căruia i-a fost repartizată cererea dispune, prin încheiere dată fără citarea părților, trimiterea dosarului completului specializat competent sau, după caz, secției specializate competente din cadrul instanței sesizate. Dispozițiile privitoare la necompetență și conflictele de competență se aplică prin asemănare.”

Doctrina relevantă:

În cadrul competenței jurisdicționale a instanțelor judecătorești se distinge competența după materie (de atribuție) și competența teritorială.

În cadrul competenței materiale, doctrina distinge competența materială *funcțională*, care se stabilește după felul atribuțiilor jurisdicționale ce revin fiecărei categorii de instanțe (primă instanță, apel, recurs) și competența materială *procesuală*, care se stabilește în raport cu obiectul, natura sau valoarea obiectului litigiului dedus judecării.

În cadrul întâlnirii reprezentanților Consiliului Superior al Magistraturii cu președinții secțiilor civile ale curților de apel și Înaltei Curți de Casație și Justiție, organizată la Curtea de Apel Bacău, 23-24 iunie 2016, pct. 69 din Minută, a fost dezbătută problema de drept: **„Competența (materială procesuală) în materia secțiilor sau completelor specializate (instanțelor specializate). Caracterul de ordine publică sau privată al excepției de necompetență a Secției/ completului specializat. Posibilitatea invocării excepției din oficiu de instanța de judecată exclusiv în cadrul procedurii art. 200 Cod procedură civilă”**.

Opinia INM a fost în sensul că: *Potrivit art. 200 alin. (2) C.pr.civ. „în cazul în care cauza nu este de competența sa, completul căruia i-a fost repartizată cererea dispune, prin încheiere dată fără citarea părților, trimiterea dosarului completului specializat competent sau, după caz, secției specializate competente din cadrul instanței sesizate. Dispozițiile privitoare la necompetență și conflictele de competență se aplică prin asemănare.*

În temeiul textului citat, la primirea dosarului repartizat aleatoriu, judecătorul va verifica, din punctul de vedere al specializării, dacă cererea este de competența completului sau a secției căreia i-a fost repartizată spre soluționare. Rezultă din topografia art. 200 C.pr.civ., că acest aspect va fi analizat cu prioritate față de cerințele prevăzute la 194-197 C.pr.civ., deci chiar înainte de a proceda la verificarea cererii de chemare în judecată. Din acest motiv, este evident că verificarea competenței prevăzute la art. 200 alin.(2) C.pr.civ. va fi făcută din oficiu în toate cazurile și nu la cererea părților.

Această reglementare a fost introdusă de legiuitor tocmai din nevoia practică de a invoca încă din faza scrisă o eventuală necompetență a completului sau a secției specializate prin derogare de la regulile generale în materie stabilite de art. 130 C.pr.civ. A interpreta cazul de necompetență din art. 200 alin. (2) C.pr.civ. ca fiind unul de ordine privată, și în consecință a

considera că este supus regulilor de invocare din art. 130 alin. (3) C.pr.civ., nu ar face decât să înlătore de la aplicare această prevedere legală.

În unanimitate, a fost agreată soluția expusă în opinia INM, în sensul că suntem în prezența unui caz de necompetență de ordine publică.

Ulterior întâlnirii profesionale organizată la Curtea de Apel Bacău, în perioada 23-24 iunie 2016, secțiile non-penale ale instanțelor judecătorești din țară au interpretat, în continuare, diferit, dispozițiile legale care fac obiectul prezentului recurs în interesul legii.

Soluții jurisprudențiale:

A. Potrivit unei prime opinii, se are în vedere că dispozițiile art. 35 alin. (2) și ale art. 36 alin. (3) din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară (potrivit cărora, în cadrul curților de apel și al tribunalelor „funcționează secții sau, după caz, complete specializate pentru cauze civile, indiferent de obiectul lor sau calitatea părților, cauze penale, cauze cu minori și de familie, cauze de contencios administrativ și fiscal, cauze privind conflicte de muncă și asigurări sociale, societăți, registrul comerțului, insolvență, concurență neloială sau pentru alte materii, precum și, în raport cu natura și numărul cauzelor, complete specializate pentru cauze maritime și fluviale”) sunt nu doar norme de organizare, ci și norme de competență, respectiv norme de competență material-procesuală, reglementând competența unei secții sau a alteia (respectiv a unui complet specializat) de la nivelul unei instanțe (în sens funcțional, adică – judecătorie, tribunal, curte de apel), în funcție de natura litigiului dedus judecătii.

Prin urmare, dacă la nivelul instanței există o secție sau un complet specializat într-o anumită materie, un litigiu de o anumită natură trebuie repartizat la secția (sau completul specializat) corespunzătoare naturii litigiului dedus judecătii. Problema repartizării între secțiile unei instanțe nu este una administrativă. Dimpotrivă, fiecare complet de judecată, atunci când este învestit cu soluționarea unei cauze, este obligat să-și examineze propria competență și să acționeze în consecință.

Așadar, competența materială (fără a distinge între cele două tipuri, funcțională sau procesuală) este una de *ordine publică*, fiind reglementată prin norme imperative, cu caracter absolut, interesul stabilirii acestora fiind dat de asigurarea principiului specializării, menținerea unui volum de muncă echilibrat între instanțe și în cadrul acestora, între judecători, astfel încât trebuie respectate și ocrotite inclusiv prin recunoașterea beneficiului invocării excepției necompetenței materiale procesuale atât din oficiu, de către instanță, cât și de către părți (inclusiv de reclamantul care a înțeles să sesizeze instanța, iar nu secția sau completul specializat, reclamant cărui nu-i pot fi imputabile eventualele erori de calificare, ori de repartizare), atât în procedura reglementată de art. 200 Cod procedură civilă, cât și la primul termen de judecată la care părțile sunt legal citate în fața primei instanțe, conform art. 130–131 Cod procedură civilă.

În caz contrar, s-ar ajunge la judecarea cauzelor civile de către complete specializate în materie penală și invers, ceea ce nu poate fi primit.

Soluție îmbrățișată de Curtea de Apel Constanța, Tribunalul Constanța, Tribunalul Tulcea, Curtea de Apel Galați, Secția I civilă a Tribunalului Galați, Tribunalul Vrancea, Curtea de Apel Brașov (încheiere dosar 3202/62/2017), Curtea de Apel Cluj –secțiile I și II civilă, respectiv secția de contencios administrativ și fiscal, Curtea de Apel Târgu-Mureș, Tribunalul specializat Mureș, Curtea de Apel Bacău, Curtea de Apel Oradea, Curtea de Apel Timișoara,

Curtea de Apel Alba Iulia , Curtea de Apel Pitești- secția I civilă, Tribunalul Argeș- secția civilă, Înalta Curte de Casție și Justiție- Secția I civilă (decizia nr 720/9 mai 2017)

B. A doua opinie

Potrivit art. 129–130 Cod procedură civilă, numai necompetența materială funcțională este de ordine publică („când procesul este de competența unei instanțe de alt grad”). Per-a-contrario, conform art. 129 alin. (3) Cod procedură civilă, necompetența materială procesuală (a secțiilor sau completelor specializate) este de *ordine privată*.

Aceasta înseamnă că, poate fi invocată în condițiile art. 130 alin. (3) Cod procedură civilă, respectiv doar de către pârât, prin întâmpinare sau, dacă întâmpinarea nu este obligatorie, cel mai târziu la primul termen de judecată la care părțile sunt legal citate în fața primei instanțe, alin. (4) al aceluiași articol opunându-se expres ca aceasta să poată fi invocată de reclamant.

În ceea ce privește instanța de judecată, s-a apreciat că verificarea competenței de către aceasta la primul termen de judecată la care părțile sunt legal citate în fața primei instanțe, în conformitate cu prevederile art. 131–132 Cod procedură civilă trebuie să se realizeze numai în condițiile și cu respectarea prevederilor art. 130 Cod procedură civilă. Așadar, necompetența materială procesuală a secției/completului specializat, fiind de ordine privată, nu va putea fi invocată din oficiu de către instanță *decât* în cadrul procedurii de verificare și regularizare a cererii, în condițiile art. 200 alin. (1) și (2) Cod procedură civilă, astfel cum acesta a fost modificat prin Legea nr. 138/2014 pentru modificarea și completarea Legii nr. 134/2010 (art 200 alin 2 reprezintă o excepție în ceea ce privește regulile de invocare din art 130 alin 3, necompetența materială procesuală păstrându-și caracterul privat).

Soluție îmbrățișată de Curtea de Apel Suceava, Tribunalul Galați-secția a II a civilă, Curtea de Apel Brașov- secția civilă, respectiv secția de contencios administrativ și fiscal (decizia 704//R/2018), Curtea de Apel Cluj, complete specializate în litigii de muncă și asigurări sociale (decizia 125/A/2018), Tribunalul Hunedoara, Tribunalul Sibiu- secția de cont. adm. și fiscal, Tribunalul Vâlcea, Înalta Curte de Casție și Justiție- Secția I civilă (decizia nr 274/14.02.2017)

În susținerea prezentei cereri atașăm hotărâri judecătorești prin care s-au pronunțat soluții diferite asupra problemei de drept supusă analizei, precum și minutele întocmite la secțiile I și II civile ale Curții de Apel Suceava.

**Întocmit
Vicepreședinte**